

سال تولید، پشتیبانی ها و مانع زدایی ها |

- نام پژوهش: سال تولید، پشتیبانی ها و مانع زدایی ها | کدشناسایی: ۱۱۲۱۲۰۰۰۱۱۱ تهیه شده: واحد پژوهش و بررسی های اقتصادی
- انتشارات: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تاریخ انتشار: فروردین ماه ۱۴۰۰
- صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تهیه کننده: دکتر مصطفی مبینی دهکردی
- ناظر علمی: دکتر زهرا زمانی

قوای سه‌گانه و سایر نهادهای تصمیم‌ساز را برای سال پیش‌رو تعیین کنند. در حقیقت فعالان اقتصادی در تلاش هستند تا سازماندهی فعالیت‌های خود را بر اساس آنچه به عنوان محور سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصاد کشور و در قالب شعار سال از سوی بلندپایه‌ترین مقام نظام تعیین می‌شود، تنظیم کنند. در ادامه این گزارش، سعی بر آن شده است تا در جهت تحقق شعار سال، شاخصه‌های اصلی بیان و توضیح داده شوند. امر مسلم آن است که در این گزارش مهم‌ترین شاخصه‌های برآورد شعار سال مورد بررسی قرار گرفته‌اند و موارد دیگری نیز می‌تواند به این فهرست اضافه شود.

●● **بررسی وضعیت کسب و کار کشور**

● **مؤلفه‌های سهولت کسب و کار از منظر بانک جهانی**
در گزارش‌های سالیانه انجام کسب و کار که از سال ۲۰۰۵ توسط بانک جهانی منتشر می‌شود، رتبه‌بندی کشورها از نظر سهولت کسب و کار، در مقایسه با سایر کشورها اعلام می‌شود. برای این

●● **مقدمه**

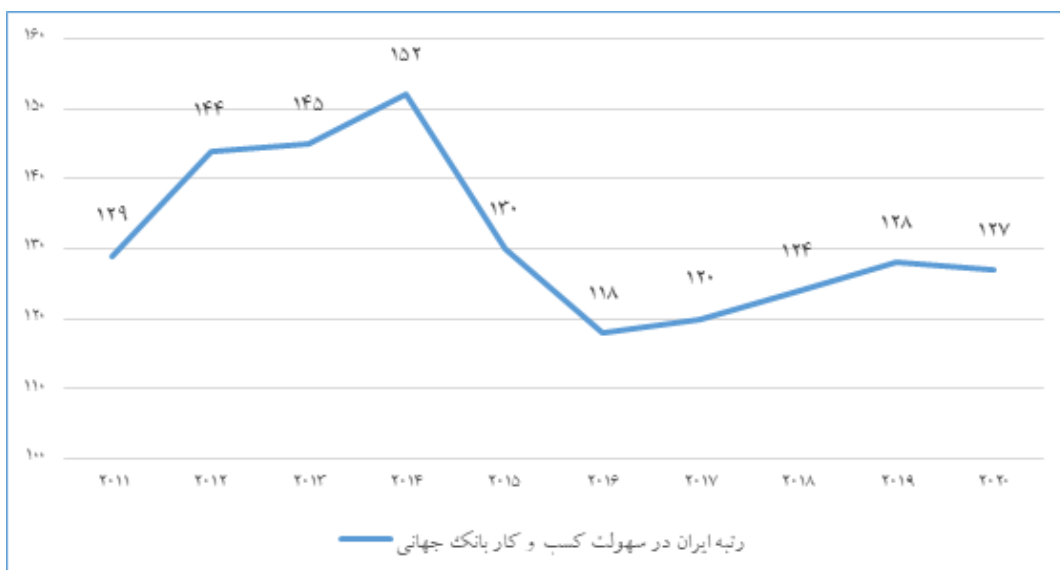
برگزیدن عناوین مختلف برای سال، سنتی است که از سال ۱۳۷۸ و با نامگذاری آن به عنوان «امام خمینی» از سوی مقام معظم رهبری آغاز شد. این سنت بعدها و از سال ۱۳۸۸ با نامگذاری این سال به عنوان حرکت به سوی اصلاح الگوی مصرف شکل جدی‌تر و اثر بخش‌تری به خود گرفت و سمت و سوی اقتصادی یافت.

از این سال به بعد تقریباً تمام شعارهای انتخابی برای سال‌های مختلف محوریتی اقتصادی داشتند و این روال نشان می‌داد که اقتصاد به یکی از دغدغه‌های اصلی حاکمیت بدل شده است. در همین راستا سال ۱۴۰۰، از سوی رهبر معظم انقلاب در ادامه شعارهای اقتصادی برای سال‌های گذشته، با عنوان سال «تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها» نام‌گذاری شده است، که تأکید حوزه‌های کلان کشور بر مسأله تولید ملی را به خوبی نشان می‌دهد. از ابتدای رواج این سنت برای نامگذاری هر سال، قرار بر این بوده است که شعار سال، خط و مشی و کلیت سیاست‌های

برگزیدن عناوین مختلف برای سال‌ها، سنتی است که از سال ۱۳۷۸ و با نامگذاری آن به عنوان «امام خمینی» از سوی مقام معظم رهبری آغاز شد. این سنت بعدها و از سال ۱۳۸۸ با نامگذاری این سال به عنوان حرکت به سوی اصلاح الگوی مصرف شکل جدی‌تر و اثر بخش‌تری به خود گرفت و سمت و سوی

اقتصادی یافت.

● نمودار ۱. رتبه ایران در شاخص کسب و کار بانک جهانی طی سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰

آمریکاست، می‌توان نکته امیدوارکننده‌ای قلمداد کرد. این در حالی است که کشور نیوزلند، سنگاپور، هنگ کنگ، کره جنوبی و آمریکا، به ترتیب رتبه‌های اول تا پنجم و کشور سومالی رتبه آخر فضای کسب و کار را از آن خود کرده‌اند.

ده مؤلفه‌ای که در اندازه‌گیری این شاخص توسط بانک جهانی به کار برده شده‌اند، شامل ورشکستگی و پرداخت دیون، اجرای قراردادهای، تجارت فرامرزی، سهولت پرداخت مالیات، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد، اخذ اعتبارات، ثبت مالکیت، دسترسی به برق و شرایط و مقررات کسب مجوز شروع کسب و کار است. در جدول زیر، رتبه ایران در هر کدام از این مؤلفه‌ها در گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۲۰ نشان داده شده است:

● جدول ۱. مؤلفه‌های سهولت کسب و کار از منظر بانک جهانی، سال ۲۰۲۰

ردیف	مؤلفه	رتبه ایران	بهترین کشور	بدترین کشور
۱	شروع کسب و کار	۱۷۸	نیوزلند	ونزوئلا
۲	مجوزهای ساخت و ساز	۷۳	هنگ کنگ	سوریه، لیبی، یمن، اریتره، سومالی
۳	دسترسی به برق	۱۱۳	امارات	سودان جنوبی، یمن، اریتره، سومالی
۴	ثبت اموال (مالکیت)	۷۰	قطر	جزایر مارشال، لیبی، ایالات میکرونزی
۵	دریافت اعتبارات	۱۰۴	نیوزلند، آذربایجان، برونئی	عراق، لیبی، یمن، اریتره، سومالی
۶	حمایت از سرمایه‌گذاران خرد	۱۲۸	کنیا	سومالی
۷	سهولت پرداخت مالیات	۱۴۴	اندونزی	سومالی
۸	تجارت فرامرزی	۱۲۳	دانمارک، استونی، قبرس، گرجستان، کلمبیا، کویت، آفریقای جنوبی، هند، پاکستان، باربادوس، بلغارستان، لیتوانی، سوئد، بلژیک، لتونی	لیبی، سائوتومه و پرنسپ
۹	اجرای قراردادهای	۹۰	گرجستان	تونگا
۱۰	حل و فصل (عادی و ورشکستگی)	۱۳۳	بلژیک	تونگا، ماداگاسکار، اوگاندا، الجزایر، هائیتی، عربستان، یمن، کامرون، کونگو، افغانستان، جیبوتی، اردن، تاجیکستان

ده مؤلفه‌ای که در اندازه‌گیری این شاخص توسط بانک جهانی به کار برده شده‌اند، شامل: ورشکستگی و پرداخت دیون، اجرای قراردادهای، تجارت فرامرزی، سهولت پرداخت مالیات، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد، اخذ اعتبارات، ثبت مالکیت، دسترسی به برق و شرایط و مقررات کسب مجوز شروع کسب و کار است.

بر اساس نتایج حاصل از پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۹، رقم شاخص ملی، ۵/۹۳ (نمره بدترین ارزیابی ۱۰ است) محاسبه شده است که تا حدودی از وضعیت این شاخص نسبت به ارزیابی فصل گذشته (تابستان ۱۳۹۹ با میانگین ۶/۰۵) بهتر است.

اتفاق بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی ایران با همکاری اتاق‌های اصناف و تعاون انجام می‌شود و اطلاعاتی را از وضعیت محیط کسب و کار در کشور در اختیار بخش‌ها و فعالان اقتصادی قرار می‌دهد.

بر اساس نتایج حاصل از پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۹، رقم شاخص ملی، ۵/۹۳ (نمره بدترین ارزیابی ۱۰ است) محاسبه شده است که تا حدودی از وضعیت این شاخص نسبت به ارزیابی فصل گذشته (تابستان ۱۳۹۹ با میانگین ۶/۰۵) بهتر است. روند تغییرات شاخص کل محیط کسب و کار در نمودار زیر نشان داده شده است: بر اساس یافته‌های این طرح در پاییز ۱۳۹۹، استان‌های چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان و گلستان **نمودار ۲. روند تغییرات شاخص کل محیط کسب و کار استان اصفهان و کل کشور، پاییز ۱۳۹۹**

سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار و ۳- دشواری تأمین مالی از بانک‌ها را نامناسب‌ترین مؤلفه‌های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه‌ها ارزیابی نموده‌اند. در جدول زیر، اطلاعات مربوط به شاخص محیط کسب و کار به تفکیک هریک از مؤلفه‌های پیمایشی و در سه بخش عمده اقتصادی ارائه شده است: بنابراین بر اساس یافته‌های جدول ۲ مهم‌ترین موانع کسب و کار بیان شده توسط فعالان اقتصادی در

به ترتیب دارای بدترین وضعیت کسب و کار و استان‌های سمنان، زنجان و آذربایجان غربی به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب و کار نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی شده‌اند. همچنین فعالان اقتصادی میزان تأثیر کرونا بر کسب و کار را ۶/۴۹ ارزیابی نموده‌اند. در پاییز ۱۳۹۹، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پایش، به ترتیب سه مؤلفه‌ی: ۱- غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، ۲- بی‌ثباتی

جدول ۲. شاخص محیط کسب و کار به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و سه بخش عمده اقتصادی - پاییز ۱۳۹۹

عنوان مؤلفه (موانع کسب و کار)			
کل	کشاورزی	صنعت	خدمات
۵/۸۸	۵/۸۳	۵/۸۶	۵/۹۲
۴/۲۲	۴/۳۸	۴/۲۱	۴/۱۹
۶/۴۴	۶/۰۵	۶/۶۹	۶/۳۰
نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات			
برداشت‌های سلیقه‌ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و ...			

سال تولید، پستی‌بانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها | فروردین ماه ۱۴۰۰

۵/۶۲	۵/۵۸	۵/۶۲	۵/۶۰	بی‌تعهدی طرف‌های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده‌هایشان
۷/۴۴	۷/۸۰	۷/۷۴	۷/۶۲	بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار
۸/۴۶	۸/۷۵	۸/۷۵	۸/۶۲	غیرقابل‌پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات
۶/۲۲	۶/۳۸	۶/۲۰	۶/۲۸	رویه‌های سختگیرانه اداره‌های کار و بیمه تأمین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی
۵/۱۹	۵/۰۷	۵/۲۲	۵/۱۴	تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی‌رغبتی به خرید محصولات ایرانی
۶/۴۵	۶/۳۶	۶/۴۷	۶/۴۱	تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیراستاندارد و تقلبی در بازار
۶/۳۹	۶/۰۶	۵/۹۶	۶/۲۱	وجود رقابت غیرمنصفانه شرکت‌ها و موسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار
۶/۷۲	۶/۶۴	۶/۰۰	۶/۶۱	رویه‌های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات
۷/۵۰	۷/۵۴	۷/۷۱	۷/۵۴	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها
۶/۴۱	۶/۳۳	۵/۹۹	۶/۳۳	فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی
۵/۶۰	۵/۴۲	۵/۰۷	۵/۴۶	ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)
۶/۲۲	۶/۱۳	۵/۷۲	۶/۱۳	ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد مؤثر متجاوزان به حقوق دیگران
۶/۶۱	۶/۲۵	۶/۴۹	۶/۴۵	وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای بازار
۵/۵۶	۵/۰۰	۵/۶۱	۵/۳۳	ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار
۶/۱۱	۵/۸۳	۶/۲۵	۶/۰۱	عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران
۵/۸۳	۵/۶۸	۵/۹۶	۵/۷۸	فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تأمین مواد اولیه، تولید و عرضه یک محصول در بازار
۶/۴۲	۶/۳۳	۶/۶۹	۶/۴۱	دخالت‌های غیرمنطقی نهادهای حاکمیتی در تعیین قیمت‌ها در بازار
۵/۹۲	۵/۹۹	۵/۴۲	۵/۸۹	کارگریزی عمومی و ضعف فرهنگ کار در جامعه
۵/۴۶	۴/۸۸	۴/۶۸	۵/۱۳	کمبود تقاضا در بازار
۵/۸۱	۵/۷۶	۵/۵۲	۵/۷۶	کمبود فناوری‌های نوین و تجهیزات مورد نیاز
۵/۱۱	۵/۴۴	۴/۶۲	۵/۱۹	کمبود نیروی کار ماهر
۳/۸۹	۳/۵۷	۳/۶۰	۳/۷۳	محدودیت‌های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت
۲/۸۰	۳/۲۰	۳/۶۱	۳/۰۷	محدودیت دسترسی به آب
۳/۰۷	۳/۲۰	۳/۷۶	۳/۲۱	محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی (برق، گاز، گازوئیل و ...)
۶/۸۳	۶/۵۵	۶/۵۵	۶/۶۸	فساد و سواستفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه اجرایی
۷/۱۱	۶/۹۷	۷/۱۴	۷/۰۶	موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی

بخش‌های مختلف اقتصادی به شرح زیر است: همچنین در جدول زیر، مناسب‌ترین مؤلفه‌های شاخص بر همین اساس، در جدول زیر، نامناسب‌ترین مؤلفه‌های محیط کسب و کار، به همراه بدترین و بهترین استان کسب و کار همراه با وضعیت بهترین و بدترین استان‌های نشان داده شده است:

● جدول ۳. مهم‌ترین موانع کسب و کار بیان شده توسط فعالان اقتصادی به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی

۴	۳	۲	۱	
موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار	غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	کل
موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار	غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	کشاورزی
موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار	غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	صنعت
موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی	بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	خدمات

کشور در پاییز ۱۳۹۹ در مورد هر یک از این مؤلفه‌ها ● مهم‌ترین شاخصه‌های تحقق شعار سال تولید مفهوم مهمی است که با درایت رهبر معظم انقلاب می‌تواند نشان داده شده است:

● جدول ۴. نقشه موضوعی نامناسب‌ترین مؤلفه‌های شاخص محیط کسب و کار

نامناسب‌ترین مؤلفه‌های کسب و کار	غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی	فساد و سوءاستفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه‌های اجرایی
میانگین کشور	۸/۶۲	۷/۶۲	۷/۵۴	۷/۶۰	۶/۶۸
نامناسب‌ترین استان	۹/۵۰ (چهارمحال و بختیاری)	۸/۵۱ (چهارمحال و بختیاری)	۸/۹۱ (آذربایجان غربی)	۸/۳۷ (اصفهان)	۸/۴۷ (اصفهان)
مناسب‌ترین استان	۶/۷۲ (خراسان رضوی)	۶/۱۹ (سمنان)	۶/۲۵ (سمنان)	۸۹/۴ (سمنان)	۴/۵۷ (سمنان)

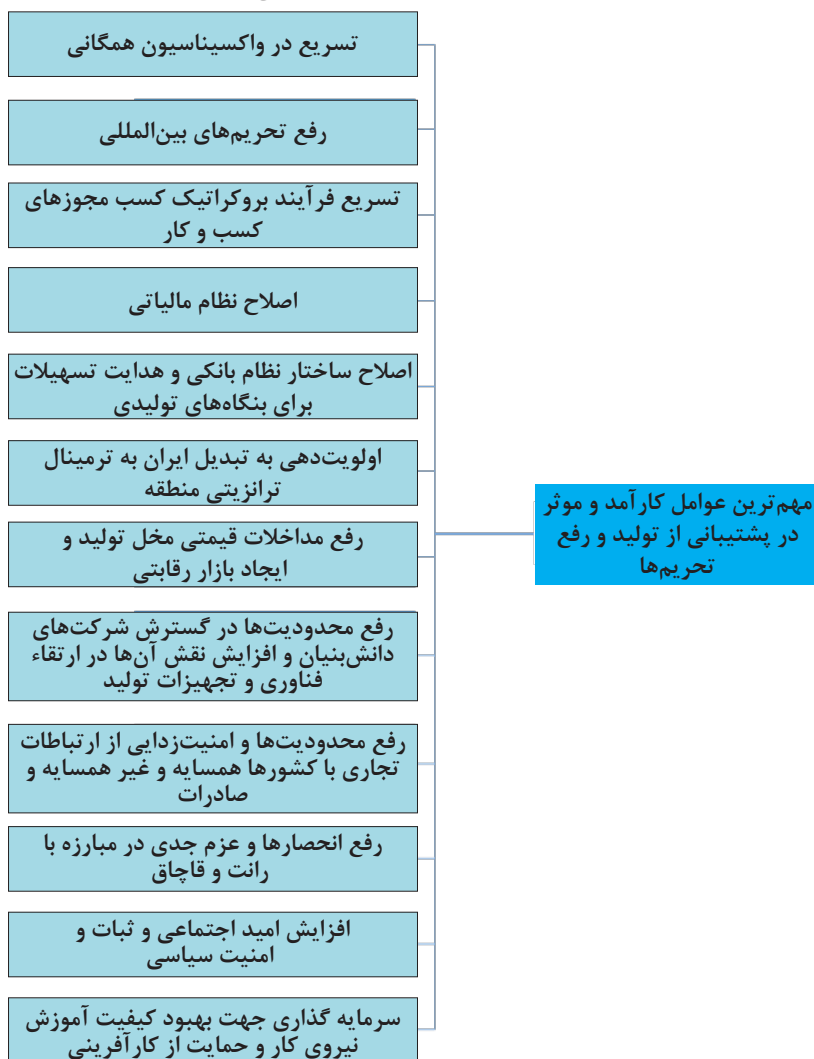
● جدول ۵. نقشه موضوعی مناسب‌ترین مولفه‌های شاخص محیط کسب و کار

مناسب‌ترین مولفه‌های کسب و کار	محدودیت دسترسی به آب	محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی (برق، گاز و گازوئیل)	محدودیت‌های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت	نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	کمبود تقاضا در بازار
میانگین کشور	۳/۷۰	۳/۲۱	۳/۷۳	۲۲/۴	۵/۱۳
مناسب‌ترین استان	۱/۸۰ (اردبیل)	۱/۸۰ (اردبیل)	۲/۵۸ (اصفهان)	۲/۲۷ (آذربایجان غربی)	۴/۲۱ (آذربایجان شرقی)
نامناسب‌ترین استان	۶/۸۱ (چهارمحال و بختیاری)	۵/۸۹ (سیستان و بلوچستان)	۵/۶۳ (خراسان شمالی)	۵/۸۵ (اردبیل)	۶/۳۱ (بوشهر)

مرکز ثقلی جهت گستره وسیعی از سیاست‌های اصلاحی اقتصادی باشد؛ بنابراین با توجه به کارکردهای سیاست‌های اقتصادی، تولید می‌تواند ثمره‌ی تدابیر و سیاست‌های اقتصادی

باشد. اگر این سیاست‌ها منجر به رشد تولید و افزایش اثرات سرریز آن شد، می‌توان یکی از نشانه‌های درستی این سیاست‌ها را دید، اما اگر تولید نه تنها رشد مثبت نداشته باشد، بلکه در سراسری

● شکل ۱. مهم‌ترین شاخصه‌های پشتیبانی و رفع موانع تولید

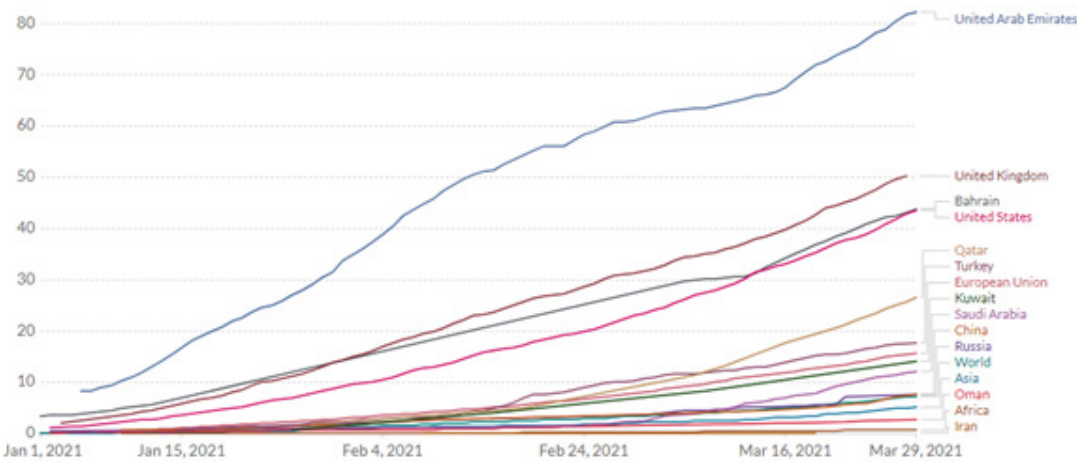

تولید مفهوم مهمی است که با درایت رهبر معظم انقلاب می‌تواند مرکز ثقلی جهت گستره وسیعی از سیاست‌های اصلاحی اقتصادی باشد؛ بنابراین با توجه به کارکردهای سیاست‌های اقتصادی، تولید می‌تواند ثمره‌ی تدابیر و سیاست‌های اقتصادی باشد.

جهت واردات واکسن‌ها معتبر و تأیید شده با درصد محافظت بالای جهانی، افزایش حمایت و پشتیبانی جهت گسترش ظرفیت تولیدی واکسن‌های تولیدی ساخت داخل و ارائه راهکار جهت توزیع عادلانه‌ی واکسن برای همه اقشار جامعه است. این امر موجب بازگشت نیروی کار در شرایط عادی کار و فعال شدن و بازگشت فعالیت تولیدی بنگاه‌های اقتصادی به شرایط قبل از کرونا است. روند واکسیناسیون در ایران و مقایسه با مناطق دیگر جهان، نشان می‌دهد در حال حاضر روند واکسیناسیون در ایران

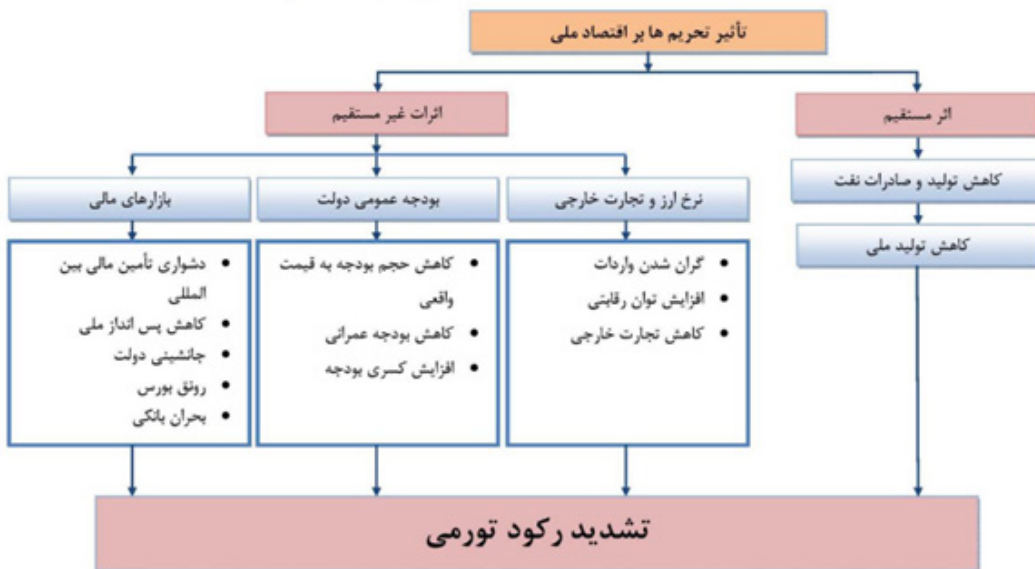
رشد منفی قرار بگیرد، اثرات آن در بقیه متغیرهای اقتصادی نیز هویدا خواهد شد و باید در اصلاح سیاست‌های اقتصادی به فکر راه‌حل بود. در طی دهه گذشته سال‌های متمادی با عناوین سال‌های اقتصادی نامگذاری شده و اغلب در این سال‌ها اهداف تعیین شده و شعارهای اعلام شده محقق نشده است که باید دید سیاست‌گذاران در جهت تحقق این اهداف اقتصادی تا چه حد سیاست‌ها و خطی‌های خود را همسو کرده‌اند. در یک نگاه کلی، از جمله اقتضانات مانع‌زدایی کارآمد در مسیر افزایش تولید

● نمودار ۳. روند واکسیناسیون در ایران و کشورهای و مناطق منتخب (تعداد کل دوزهای تزریق شده در هر صد نفر در کل جمعیت)

● منبع: ourwordindata.org

● شکل ۲. اثرات مستقیم و غیرمستقیم تحریم‌های بین‌المللی بر اقتصاد ملی

● منبع: پژوهش‌های اتاق ایران

در طی دهه گذشته سال‌های متمادی با عناوین سال‌های اقتصادی نامگذاری شده و اغلب در این سال‌ها اهداف تعیین شده و شعارهای اعلام شده محقق نشده است که باید دید سیاست‌گذاران در جهت تحقق این اهداف اقتصادی تا چه حد سیاست‌ها و خطی‌های خود را همسو کرده‌اند.

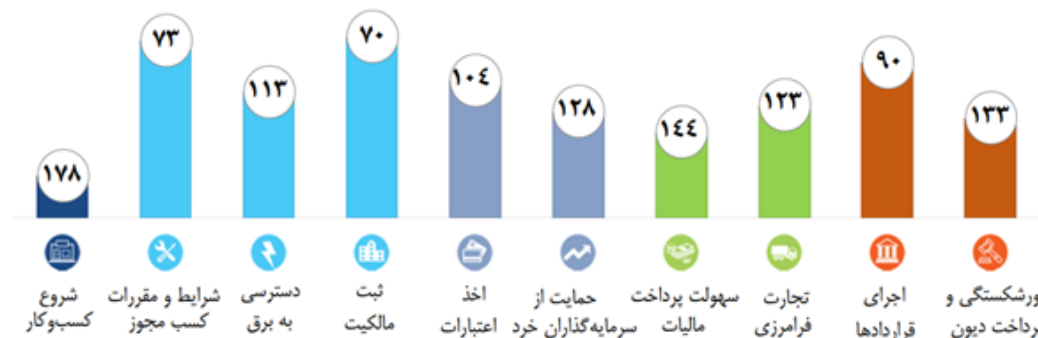
به‌کندی در حال انجام است، که یکی از مهمترین دلایل آن، مسئله‌ی تحریم‌ها و امتناع از فروش واکسن به کشور ایران است.

ملی می‌توان به موارد زیر توجه کرد: در خصوص واکسیناسیون عمومی و رایگان، این امر مستلزم رایزنی

طی دهه‌های اخیر، اقتصاد ایران با طیف وسیعی از مشکلات اقتصادی از قبیل وابستگی به درآمدهای نفتی، هزینه کردن بی حساب و کتاب درآمدهای ارزی و تزریق منابع، گسترش فساد و رانت‌جویی، فشارهای فزاینده به بخش‌های مولد و بزرگ شدن

سهولت پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، سهولت اجرای قراردادهای، ورشکستگی و پرداخت بدهی جزء این شاخص‌هاست، که بهبود وضعیت در کشور در هر کدام از موارد نامبرده، موجب بهبود وضعیت کسب و کار و برعکس می‌شود. در شکل زیر، رتبه

● شکل ۳. زیرشاخص‌های سهولت کسب و کار ایران در سال ۲۰۲۰

● منبع: بانک جهانی

ایران در سال ۲۰۲۰، در هریک از زیرشاخص‌های سهولت کسب و کار نشان داده شده است. ایران در زیرشاخص ثبات مالکیت بهتر از سایر زیرشاخص‌ها عمل کرده و رتبه ۷۰ جهان را در بین ۱۹۰ کشور در این زیرشاخص به خود اختصاص داده است. در زیرشاخص‌های «شرایط صدور مجوز ساخت» و «اجرای قراردادها» نیز رتبه ایران به ترتیب ۷۳ و ۹۰ بوده؛ اما در سایر زیرشاخص‌ها رتبه ایران سهرقمی بوده است. بدترین عملکرد ایران نیز مربوط به زیرشاخص «شروع کسب و کار» می‌شود که ایران در این زیرشاخص رتبه بسیار پایین ۱۷۸ را کسب کرده است. این مورد نشان از ضرورت اصلاح سیاست‌ها در این بخش و کاهش فرآیند بوروکراتیک مربوط به آن دارد. یکی دیگر از مؤلفه‌های اصلی و اساسی نظام اقتصادی کشور، نظام مالیاتی است. نظام مالیاتی پیشرو، کارآمد و مجهز به سیستم‌های فناوری نوین و پیشرفته، می‌تواند ضمن گسترش عدالت، بازتوزیع ثروت، تخصیص مجدد منابع، ثبات اقتصادی و تعدیل تکاثر ثروت در جامعه، مالیات‌های حقه دولت را با حداقل هزینه ممکن وصول نماید. مالیات به عنوان اصلی‌ترین منبع درآمد و ابزار تنظیم‌گری و بازتوزیعی در کشورها، ایفای نقش می‌کند. بخش غیررسمی بزرگ با سهم بالا در اقتصاد ایران با فرار مالیاتی بسیار زیاد، تحمیل فشار بر بخش رسمی اقتصاد و با اعمال نرخ‌های بالای مالیات در کنار نبود مالیات بر درآمد افراد، یکی از مهم‌ترین چالش‌های نظام مالیاتی کشور است. به منظور بررسی وضعیت ایران و مقایسه آن با دیگر کشورها، شاخص نسبت مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی، شاخص کاربرد و مهمی است. در شکل زیر، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی در ایران و جهان نشان داده شده است:

میانگین این نسبت در جهان، حدود ۱۵/۵ درصد است، که در ایران در سال ۲۰۱۹ این رقم، ۵/۵ درصد بوده است، که یکی از

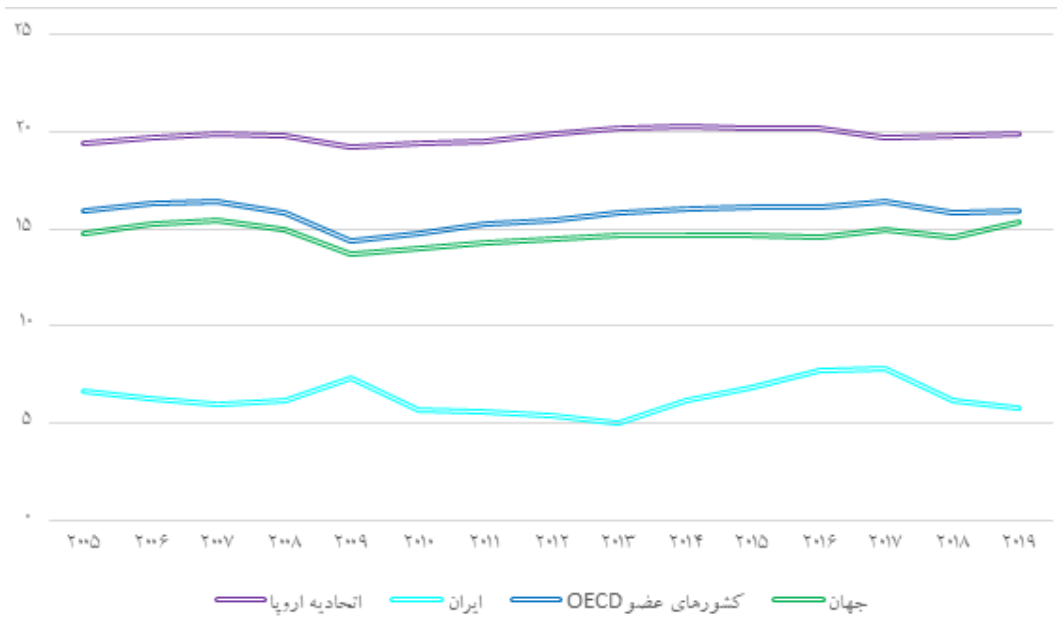
بخش‌های غیرمولد، افزایش بی رویه نقدینگی و محیط کسب و کار نامناسب مواجه بوده است. لذا اقتصاد ایران به دلیل مشکلات ساختاری آن همواره شکننده بوده است و بحران‌های اقتصادی به اقتصاد کشور آسیب‌هایی را وارد ساخته‌اند. آسیب‌پذیری اقتصاد با شدت گرفتن تحریم‌های بین‌المللی بیش از پیش شد. شایان ذکر است که متخصصان اقتصادی دیدگاه‌های مختلفی را در ارتباط با اثرگذاری تحریم‌ها بر اقتصاد ایران دارند و برخی تحریم‌ها را اثرگذار و برخی آنها را بی‌اثر می‌دانند. آنچه مشخص است آن است که با توجه به این‌که مشکلات داخلی و اثرات تحریم‌ها بسیار در هم تنیده‌اند، بررسی میزان اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم تحریم‌ها بر اقتصاد ایران، بسیار مهم است. تحریم‌های بین‌المللی با توجه به اثرات مستقیم و غیر مستقیم خود می‌توانند منجر به تشدید رکود تورمی در اقتصاد کشور شوند.

جهت رفع تحریم‌های ظالمانه علیه کشور، این امر مستلزم نوآوری و ارائه راه حل جدید، ابتکار عمل و تحرک بیشتر دستگاه دیپلماسی ایران است، که برای تحقق آن اتحاد درونی کشور و یکپارچگی سیاست‌ها در مذاکرات لغو این تحریم‌ها با حفظ عزت کشور است. این امر می‌تواند به تثبیت بازار ارز و کاهش اثرات منفی آن در اقتصاد کمک کند. با رفع تحریم‌های ظالمانه علیه ایران، یکی از بزرگ‌ترین موانع تولید، از سمت عرضه و تقاضا برای تولید کنار گذاشته خواهد شد.

یکی دیگر از موانع بر سر راه تولید، مجوزهای کسب و کار و فرآیند بوروکراتیک اخذ آن است. طبق آخرین گزارش بانک جهانی، همان‌طور که گفته شد، رتبه ایران در سال ۲۰۲۰ در شاخص سهولت انجام کسب و کار نسبت به سال ۲۰۱۹، با یک پله ترقی، از رتبه ۱۲۸ در بین ۱۹۰ کشور به رتبه ۱۲۷ رسیده است. شاخص انجام کسب و کار بانک جهانی شامل ۱۰ زیرشاخص است. شروع کسب و کار، اخذ مجوز ساخت، دسترسی به برق، ثبات مالکیت، اخذ اعتبارات، حمایت از سهامداران خرد،

یکی دیگر از مؤلفه‌های اصلی و اساسی نظام اقتصادی کشور، نظام مالیاتی است. نظام مالیاتی پیشرو، کارآمد و مجهز به سیستم‌های فناوری نوین و پیشرفته، می‌تواند ضمن گسترش عدالت، بازتوزیع ثروت، تخصیص مجدد منابع، ثبات اقتصادی و تعدیل تکاثر ثروت در جامعه، مالیات‌های حقه دولت را با حداقل هزینه ممکن وصول نماید.

● نمودار ۴. نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی

● منبع: بانک جهانی

این سیستم نیاز به اصلاح دارد. همچنین یکی از موانع تولید، موانع مالی است که در این زمینه نقش نظام بانکی و نظام تأمین مالی آن از بخش تولید، بسیار تعیین کننده است. یکی از بخش های موثر در افزایش تولید و پشتیبانی از آن، کاهش هزینه های تولید با حمایت نظام بانکی در تأمین منابع مالی مورد نیاز در تولید است. از سوی دیگر یکی از دغدغه های کنونی تولیدکنندگان در بحران کرونا لطمات مالی ایجاد شده بر مسئله تولید و نحوه جبران آن بعد از فائق آمدن بر بحران کرونا است. طبیعتاً تأمین مالی ارزان با

پایین ترین نسبت ها در جهان را به خود اختصاص داده است و یکی از دلایل عدم کفایت درآمدهای دولت در برابر هزینه های آن و متوسل شدن به روش های نادرست برای رفع کسری بودجه است. اما نکته اصلی در مورد نقش مالیات ها بر تولید وقتی بیشتر هویدا می شود، که اجزای مالیات مورد بررسی قرار گرفته و در کنار سایر کشورها، وضعیت ایران مقایسه شود:

طبق این مقایسه، مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی در این کشورها بیش از ۳۰ درصد را تشکیل می دهد، در حالیکه این عدد در ایران ۱۴ درصد را به خود اختصاص داده است. در عین حال مالیات بر سود

● جدول ۶. مقایسه انواع درآمدهای مالیاتی در ایران و کشورهای منتخب

کشور	سود	نروژ	آلمان	آمریکا	سهم درآمد مالیاتی
ایران	۳۶/۱	۳۰/۲	۴۱/۶	۴۹/۵	مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی
	۷/۹	۳۲/۲	۷/۶	۱۱/۱	مالیات بر سود شرکت ها
	۲۸/۸	۲۶/۴	۴۶	۲۳/۱	مالیات بر مصرف

کمترین هزینه از طرف نظام بانکی، یکی از چالش های پشتیبانی از روند تولید و جلوگیری از تعطیلی بسیاری از واحدهای خرد و متوسط موثر خواهد بود. اگر رفع موانع تولید یکی از اهداف اقتصادی کشور است باید نظام بانکی کشور نیز هم راستا با این موضوع، با هدایت سرمایه های سرگردان و پس اندازهای مردمی به سمت تولید این مساله را محقق کند.

در گزارش های متعدد مرکز پژوهش های مجلس در تحلیل وضعیت فضای کسب و کار و اظهار نظر کارشناسی

شرکت ها در این کشورها کمتر از ۱۱ درصد است که در ایران حدود ۳۷ درصد است. مالیات بر مصرف هم به دلیل وضع مالیات بر ارزش افزوده در سال های اخیر، سهم قابل قبولی در ایران در مقایسه با سایر کشورها دارد. بنابراین در حالی که سهم اصلی درآمدهای مالیاتی کشورهای پیشرفته را مالیات بر درآمد تشکیل می دهد و سهم کوچکی به مالیات بر سود شرکت ها تعلق دارد، همواره در ایران نبود مالیات بر مجموعه درآمد و در طرف مقابل، فشار مالیاتی به بنگاه های اقتصادی که

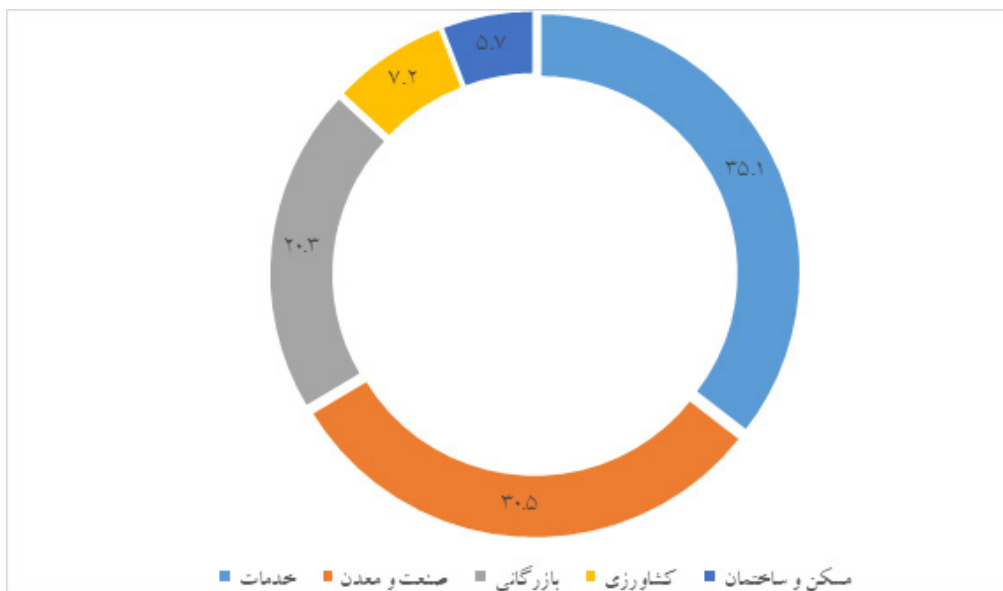
اگر رفع موانع تولید یکی از اهداف اقتصادی کشور است باید نظام بانکی کشور نیز هم راستا با این موضوع، با هدایت سرمایه های سرگردان و پس اندازهای مردمی به سمت تولید این مساله را محقق کند.

در خصوص لایحه رفع موانع رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور نیز بارها به تنگنای تامین مالی بنگاه‌ها به‌عنوان یکی از موانع اصلی خروج از رکود اشاره شده است. این مسئله با توجه به بانک‌محور بودن بخش مالی اقتصاد کشور، تمرکز و توجه را بیش از پیش به سوی نظام بانکی کشور جلب می‌کند. پژوهش دیگری که در تابستان ۹۴ توسط مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی ایران و پژوهشکده پولی و بانکی، توسط فرهاد نیلی انجام شد، نشان می‌دهد تحلیل نظام مالی تولید را می‌توان از رابطه ترازنامه‌ای بانک و بنگاه متوجه شد، جایی که تناظر وام دریافتی در بدهی بنگاه با وام اعطایی در دارایی‌های بانک برقرار می‌شود. نکته دیگر از نتایج پژوهش فوق ناشی از بررسی یک دهه (سال‌های ۹۱-۸۱) نشان می‌داد که افزایش دارایی بانک‌ها عمدتاً ناشی از افزایش در تسهیلات اعطایی آنهاست. مسئله‌ای که در بررسی آمار عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری کشور نیز نشان داده شد؛ به‌طوری‌که تسهیلات پرداختی بانک‌ها از سال ۹۳ همواره با روند صعودی همراه بوده و مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال گذشته ۱۶۰،۹۶۸ هزار میلیارد ریال بوده و نسبت به سال قبل یعنی سال ۹۷ با رقمی معادل ۱۳۰،۰۱۷ هزار میلیارد ریال بود که افزایش ۲۳،۸ درصدی را به نمایش گذاشت. شکل زیر سهم بخش‌های مختلف از تسهیلات از بانک‌ها در

تسهیلات لازم برای نگهداشت و افزایش تولید و اشتغال در بنگاه‌های اقتصادی، نوسازی و بازسازی بنگاه‌ها و صنوف تولیدی و تکمیل طرح‌های نیمه تمام با پیشرفت فیزیکی بیش از ۵۰ درصد باید تخصیص یابد. همچنین اولویت اصلی پرداخت تسهیلات، باید آن دسته از بنگاه‌های اقتصادی باشد که به طور عمده دارای مشکل نقدینگی بوده و مشکلاتی نظیر ظرفیت تولید، دانش فنی، توان مدیریت و بازار با موانع راه‌اندازی و افزایش تولید نداشته باشند تا با دریافت این تسهیلات قادر به راه‌اندازی سریع، انجام نوسازی و بازسازی لازم و تثبیت یا افزایش تولید و اشتغال باشند.

همچنین شاید در گذشته داشتن سرمایه‌هایی مانند نفت و معادن به عنوان محرکی برای رونق تولید موثر بود اما امروزه برای افزایش تولید نیاز به قابلیت‌های فناورانه هست چرا که هر چند خام فروشی منجر به اشتغال‌زایی و توسعه درآمد می‌شود اما برای تحول اقتصادی باید با رسیدن به فناوری‌های روز دنیا، از منابع به صورت فرآوری شده استفاده کرد و باید موانع سر این راه کنار زده شود. بر اساس گزارش آماری کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان، در حال حاضر حدود ۶۰۰۰ واحد شرکت‌های دانش بنیان در حوزه فناوری زیستی، کشاورزی و صنایع غذایی، حوزه دارو و فرآورده های پیشرفته حوزه تشخیص و درمان (سنتتیک، گیاهی و طبیعی)، حوزه مواد پیشرفته و محمولات مبتنی بر

● نمودار ۵. سهم بخش‌های مختلف از تسهیلات بانکی در شش ماه نخست سال ۱۳۹۹

● منبع: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فناوری های شیمیایی، حوزه ماشین‌آلات و تجهیزات پیشرفته، حوزه وسایل، ملزومات و تجهیزات پزشکی، حوزه برق و الکترونیک، فوتونیک، مخابرات و سیستم های خودکار، حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای و حوزه خدمات تجاری سازی در

شش ماهه ابتدایی سال ۹۹ را نشان می‌دهد و نشان‌دهنده آن است که هر کدام از بخش‌ها چه سهمی از تسهیلات ۶،۹۶۷،۲۱۲ میلیارد ریالی کل بانک‌ها را اخذ کرده‌اند. به منظور هموارسازی مسیر تولید ملی و حمایت از بنگاه‌های اقتصادی در چارچوب تحقق شعار سال، با هدف تامین

جایی که تناظر وام دریافتی در بدهی بنگاه با وام اعطایی در دارایی‌های بانک برقرار می‌شود. نکته دیگر از نتایج پژوهش فوق ناشی از بررسی یک دهه (سال‌های ۹۱-۸۱) نشان می‌داد که افزایش دارایی بانک‌ها عمدتاً ناشی از افزایش در تسهیلات اعطایی آنهاست.

• نمودار ۶. تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه‌های مختلف در کشور

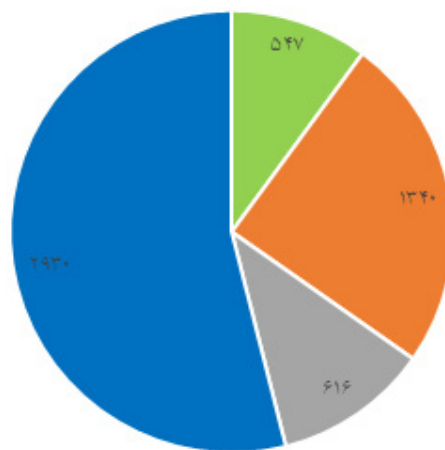
• معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

صفر است. شرکت‌های نوپا اغلب متشکل از ۳ تا ۴ نفر پرسنل هستند که گاه به صورت پاره‌وقت در این شرکت‌ها فعالیت می‌کنند. در مقابل شرکت‌های نوپای نوع دو مشمول معافیت مالیاتی نخواهند بود. در مقابل شرکت‌های دانش‌بنیان تولیدی نوع یک با توجه به داشتن معیارهای آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان دارای سابقه و تجربه خوبی در تولید محصولات و ارائه خدمات خود هستند. این شرکت‌ها از محصولات دانش‌بنیان خود فروش داشته و این فروش بیش از ۲۵ درصد از فروش کل آخرین اظهار نامه مالیاتی است. علاوه بر این محصولات دانش‌بنیان نوع یک باید از تکنولوژی بالایی برخوردار بوده و مشمول فهرست کالاها و خدمات دانش‌بنیان سطح یک شوند.

کشور شکل گرفته و فعال هستند. با توجه به این آمار حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم‌افزارهای رایانه‌ای با بیش از هزار و ۳۰۰ شرکت در صدر آمار شرکت‌های دانش‌بنیان در سایر حوزه‌ها قرار دارد. همچنین از آنجا که شرکت‌های دانش‌بنیان به دو نوع نوپا و تولیدی تقسیم شده‌اند، در این تقسیم‌بندی از ۵ هزار و ۴۳۴ شرکت دانش‌بنیان تایید شده در حال حاضر ۵۴۷ شرکت دانش‌بنیان نوع یک هستند و ۶۱۶ شرکت نیز شرکت دانش‌بنیان تولیدی نوع یک را تشکیل می‌دهند. همچنین هزار و ۳۴۰ شرکت، شرکت دانش‌بنیان نوپا نوع دو و ۲۹۳ شرکت دانش‌بنیان نوع سه هستند. شرکت‌های دانش‌بنیان نوپا به شرکت‌هایی گفته می‌شود که تازه تاسیس هستند و کمتر از سه سال از

در مقابل شرکت های نوپای نوع دو مشمول معافیت مالیاتی نخواهند بود. در مقابل شرکت های دانش بنیان تولیدی نوع یک با توجه به داشتن معیارهای آیین نامه ارزیابی و تشخیص شرکت ها و موسسات دانش بنیان دارای سابقه و تجربه خوبی در تولید محصولات و ارائه خدمات خود هستند.

• نمودار ۷. انواع شرکت‌های دانش‌بنیان

■ تولیدی نوع ۱ ■ نوپا نوع ۲ ■ تولیدی نوع ۲ ■ نوپا نوع ۱

• منبع: معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

تاسیس آن‌ها گذشته باشد. این شرکت‌ها اظهار نامه مالیاتی ندارند و یا درآمد آن‌ها در اظهار نامه مالیاتی مشمولیت معافیت مالیاتی خبری نیست.

در نوع خود این گروه از شرکت‌های دانش‌بنیان نیز از مشمولیت معافیت مالیاتی خبری نیست.

با توجه به این که یکی از عوامل اساسی رشد تولید سرانه ملی، اقتصاد دانش‌بنیان و بنگاه‌های اقتصادی دانش‌بنیان است، یکی از راهکارهای اساسی خودکفایی پایدار در محصولات استراتژیک، ارتقای فناوری و افزایش بهره‌وری عوامل تولید از طریق دانش‌بنیان کردن اقتصاد و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان است. استراتژی عدم تمرکز فعالیت‌های تولیدی در چند شرکت بزرگ دولتی، مانع از تحریم آسان محصولات یا مواد اولیه شرکت‌ها می‌شود. یکی از اساسی‌ترین زیرساخت‌های اقتصاد دانش‌بنیان و پیش‌نیاز تحقق استراتژی شرکت‌های دانش‌بنیان، سرمایه انسانی خلاق، نوآور و دانشی است که با توجه به ترکیب جمعیتی کشور ایران و جمعیت بالای جوانان تحصیل کرده و نیروی انسانی به عنوان بزرگ‌ترین و باارزش‌ترین سرمایه کشور، باید به این امر توجه شود.

توانمندسازی و تشویق و زمینه‌سازی فعالیت جوانان در قالب شرکت‌های دانش‌بنیان، کشور را در رویارویی با هر گونه تهدید و تحریم اقتصادی توانمند خواهد کرد. همچنین، برقراری روابط سازنده با کشورهای همجوار همواره از سیاست‌های مهم جمهوری اسلامی است که ضرورت آن در شرایط کنونی - خروج آمریکا از برجام - بیش از پیش احساس می‌شود و با حمایت از برقراری تجارت با کشورهای همسایه می‌توان دسترسی به بازار فوق‌العاده‌ای داشت. افغانستان، پاکستان، ترکمنستان، ترکیه، ارمنستان و جمهوری آذربایجان بیش از ۶ هزار کیلومتر مرز مشترک خشکی با جمهوری اسلامی دارند. ایران ۲ هزار و ۷۰۰ کیلومتر مرز آبی از طریق دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان با دیگر کشورها دارد که شمار آنها را به ۱۵ همسایه می‌رساند.

در این میان، ارتباط با کشورهای همسایه الزام‌هایی را می‌طلبد که با توجه به سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی ایران مانند اقتصاد مقاومتی اهمیت می‌یابد. در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی که سال ۱۳۹۲ ابلاغ شد، بر تولید درونزا و برون‌نگر تاکید شده است؛ به این معنا که با رفع موانع تولید داخلی، بتوان برای محصول نهایی و فرآوری شده‌ای که ارزش افزوده بالاتری دارد، بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی یافت و راه صادرات آن را گشود. یکی از برنامه‌های بهبود روابط خارجی، اجرای پروژه افزایش حجم و تنوع کالا و خدمات صادراتی به ۱۵ کشور هدف همسایه تا سطح ۲۵ میلیارد دلار در سال ۹۸ بود که نگاهی به عملکرد دولت نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۹ به سوی این هدف گام‌هایی برداشته شده است. در همین راستا طی سه ماه نخست سال ۱۳۹۹ نیز ۲.۳ میلیارد دلار صادرات به کشورهای همسایه صورت گرفته است.

بر اساس آمارهای موجود تجارت خارجی کشور در ۵ ماهه نخست سال ۱۳۹۹، معادل ۲۴ میلیارد و ۶۰۰

میلیون دلار ثبت شده است. از این رقم سهم صادرات ۱۰ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار و سهم واردات ۱۳ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار رقم خورده است تا بدین ترتیب تراز تجاری کشور تا پنج ماهه منتهی به مرداد ماه، منفی ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار ثبت شود.

تراز تجاری چهار ماهه ۹۹، منفی ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار ثبت شد. بنابراین تراز تجاری در پنج ماهه ۹۹ نسبت به چهار ماهه امسال بیشتر منفی شده است. بنابراین میزان صادرات مرداد ماه نسبت به تیرماه روند کاهشی داشته، اما میزان خالص واردات در مرداد ۹۹ برابر با ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار است. این در حالی است که واردات تیر ماه ۱۴۰۰ معادل ۳ میلیارد و ۲۸۰ میلیون دلار اعلام شد. به این ترتیب روند واردات نسبت به چهارمین ماه سال، کاهشی شده است. همچنین بر این اساس آمار، کشورهای چین، عراق، امارات، افغانستان و ترکیه به ترتیب مهم‌ترین مقاصد صادراتی ایران در پنج ماهه نخست سال ۱۳۹۹ بوده‌اند، که به درستی سهم کشورهای همسایه در آن بالاست. همچنین کشورهای چین، امارات متحده عربی، ترکیه، هند و آلمان به‌عنوان مهم‌ترین مبادی وارداتی ایران در این مدت اعلام شده‌اند. بنابراین به عنوان نتیجه بحث یاد شده، باید موانع سیاسی و اقتصادی ارتباط با همسایگان بررسی شده و راه‌های حمایت از افزایش تجارت با کشورهای همسایه مورد بررسی قرار گیرد.

در نهایت باید به این نکته توجه کرد که بایستی دانشگاه‌ها را بر اساس نیاز کشور ماموریت‌محور کرده تا در مدت زمان کوتاهی مشکلات اقتصادی را برطرف کنند. امروز مراکز نوآوری می‌توانند اقتصاد داخل کشور را نجات دهند؛ چراکه این مراکز با استفاده از دانش داخلی و تبدیل ایده به محصول در نهایت ثروت، اقتصاد داخل کشور را دچار تغییرات اساسی کرده و باعث رشد اقتصادی و گردش مالی شود. بررسی گزارش دیده‌بان جهانی کارآفرینی در رابطه با شرایط کارآفرینی در ایران برای سال ۲۰۲۰-۲۰۱۹ نشان می‌دهد که ایران در بین ۵۰ کشور بر حسب شاخص کارآفرینی نوپا (با نرخ ۱۰/۷۵ درصد) در جایگاه ۲۶ ام قرار دارد که نسبت به سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ این شاخص، (با نرخ ۹/۷ درصد)، ۲ رتبه کاهش مشاهده می‌شود.

همچنین ۳۷/۹ درصد مردم ایران در صدد راه‌اندازی کسب و کار جدید خودشان در ۳ سال آتی هستند. ایران از نظر شاخص قصد کارآفرینانه در میان ۵۰ کشور فعال عضو این کنسرسیوم پژوهشی، در این شاخص در جایگاه یازدهم قرار دارد که جایگاه خوبی است و نشان‌دهنده‌ی پیش زمینه فکری افراد در راه‌اندازی مشاغل جدید است که نیاز به حمایت‌های ویژه خود دارد. تنها ۳۰ درصد مردم (در مقایسه با ۱۴ درصد در سال ۱۳۹۷) براین باورند که

امروز مراکز نوآوری می‌توانند اقتصاد داخل کشور را نجات دهند؛ چراکه این مراکز با استفاده از دانش داخلی و تبدیل ایده به محصول در نهایت ثروت، اقتصاد داخل کشور را دچار تغییرات اساسی کرده و باعث رشد اقتصادی و گردش مالی شود.

راه‌اندازی کسب و کار در ایران آسان است و ایران در سایر مؤلفه‌ها را به خود اختصاص داده است. در این شاخص در جایگاه ۴۵ امین کشور در میان ۵۰ این مورد در بین شاخص‌های کسب و کار در ابتدای

• نمودار ۸. چارچوب کارآفرینانه در ایران در سال ۲۰۱۹ (موسسه دیده بان جهانی کارآفرینی)

• منبع: موسسه دیده‌بان جهانی کارآفرینی

با شناخت مؤلفه‌های این شاخص، موانع و چالش‌های در این زمینه به با دقت بیشتری قابل شناسایی خواهد بود، این مؤلفه‌ها در نمودار زیر نشان داده شده است. با این شاخص، موانع و چالش‌های در این زمینه به با دقت بیشتری قابل شناسایی خواهد بود، این مؤلفه‌ها در نمودار زیر نشان داده شده است.

گزارش نیز، مشخص شد که یکی از موانع عمده کسب و کار در کشور، دشواری تأمین مالی از بانک‌ها بود، که در این قسمت نیز شواهد آن هویداست و با حمایت مالی از کارآفرینان یکی از موانع عمده در کسب و کارها تقلیل خواهد یافت. در واقع دسترسی ناکافی به سرمایه ممکن است بسیاری از کارآفرینان را با دسترسی محدودی که به سرمایه شخصی یا شبکه‌ای از سرمایه‌گذاران غیررسمی ندارند، از بین ببرد. در کل باید با بررسی دقیقی زیرشاخص‌های کارآفرینانه در ایران، موانع در زمینه کارآفرینی در جزئیات مورد بررسی و رفع گردد.

• جمع‌بندی

مرور جریان نامگذاری سالیان گذشته توسط مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نشان‌دهنده‌ی نوع نگاه ایشان به فرآیند توسعه کشور و در نظر گرفتن توان داخلی و کاهش وابستگی به نفت برای این مهم است. در این مورد با افزایش توان تولید داخلی و کاهش وابستگی اقتصادی کشور به نفت، جایگاه‌های برتر اقتصادی

کشور قرار دارد که رتبه نسبتاً ضعیفی است. در این مورد، شاخص سهولت کسب و کار در ابتدای گزارش می‌تواند تاییدی بر باور افراد باشد، همانطور که گفته شد، ایران در زیرشاخص راه‌اندازی کسب و کار در شاخص سهولت کسب و کار، در بین ۱۹۰ کشور دنیا، در سال ۲۰۱۹ رتبه‌ی ۱۷۸ را در دست دارد. بنابراین از نظر مردم راه‌اندازی کسب و کار در ایران سخت‌تر شده است؛ لذا باید در جست و جوی رفع موانع کسب و کار بود. با شناخت مؤلفه‌های این شاخص، موانع و چالش‌های در این زمینه به با دقت بیشتری قابل شناسایی خواهد بود، این مؤلفه‌ها در نمودار زیر نشان داده شده است. از ۱۲ شاخص چارچوب کارآفرینی در ایران، زیرساخت‌های فیزیکی با میانگین ۳/۵ بالاترین مقدار را دارد که به میانگین جهانی نزدیک است. سیاست‌های حمایتی و ارتباطی و قوانین دولتی و آموزش کارآفرینی در دوران پس از مدرسه نیز از وضع نسبتاً خوبی برخوردار بوده و به میانگین جهانی نزدیک است. همانطور که این نمودار نشان می‌دهد، مؤلفه‌ی تأمین مالی کارآفرینانه پایین‌ترین نمره در بین

اصلاح ساختارهای اقتصادی کشور با در نظر گرفتن حمایت حقیقی از تولید ملی و موارد ضروری و مهمی است که مقام معظم رهبری با برگزیدن شعار سال ۱۴۰۰ با عنوان تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها، این موضوع را تبیین نمودند.

اصلاح ساختار نظام بانکی و هدایت تسهیلات برای بنگاه‌های تولیدی، اولویت‌دهی به تبدیل ایران به ترمینال ترانزیتی منطقه، رفع مداخلات قیمتی مخل تولید و ایجاد بازار رقابتی سالم، رفع محدودیت‌ها در گسترش شرکت‌های دانش بنیان و افزایش نقش آن‌ها در ارتقاء فناوری و تجهیزات تولید، رفع محدودیت‌ها و امنیت‌زدایی از ارتباطات تجاری با کشورها همسایه و غیرهمسایه و صادرات، رفع انحصارها و عزم جدی در مبارزه با رانت و قاچاق، افزایش امید اجتماعی و ثبات و امنیت سیاسی و سرمایه‌گذاری جهت بهبود کیفیت آموزش نیروی کار و حمایت از کارآفرینی. در ادامه هر کدام از این شاخصه‌ها مورد بررسی قرار گرفته و نقش آن در رونق تولید و تحقق شعار سال تشریح گردید.

با این وجود به نظر می‌رسد مهم‌ترین شاخصه‌ها برای شعار سال ۱۴۰۰، تسریع در واکسیناسیون همگانی کرونا و به همین واسطه بازگرداندن امید و روحیه به مردم و نیروی کار بوده است. با انجام این اقدام بهداشتی، بسیاری از مشاغل تعطیل شده‌ی قبلی به واسطه‌ی این بیماری امکان فعالیت مجدد و از سرگیری درآمدزایی را خواهند داشت. البته سایر موارد نیز از اهمیت لازم برخوردار هستند اما انجام واکسیناسیون می‌تواند مقدمه‌ای بر شروع فرآیند رونق تولید در داخل باشد.

جهانی برای ایران دست‌یافتنی‌تر خواهد بود. در واقع با خط مشی قرار دادن شعار سال توسط مسئولین و برنامه‌ریزی جهت تحقق آن، می‌توان گام‌های محکمی به سوی توسعه کشور برداشت و در همه‌ی حوزه‌های مرتبط با تولید، مسیر رشد و ترقی را هموارتر نمود و موجبات عزت و سربلندی ایران اسلامی را فراهم کرد.

از این رو در مقطع کنونی کشور و درگیری همزمان مردم با چند مسأله مهم از جمله بیماری کرونا و جنگ اقتصادی ظالمانه در قالب تحریم‌های بین‌المللی بر علیه مردم ایران، شرایط اقتصادی بیش از پیش مشکلاتی را برای مردم بوجود آورده است و تورم، بیکاری، بی‌ثباتی و مشکلات معیشتی به یکی از دغدغه‌های اصلی جامعه تبدیل شده است.

بنابراین توجه به اصلاح ساختارهای اقتصادی کشور با در نظر گرفتن حمایت حقیقی از تولید ملی از موارد ضروری و مهمی است که مقام معظم رهبری با برگزیدن شعار سال ۱۴۰۰ با عنوان تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها، این موضوع را تبیین نمودند.

در این گزارش ابتدا شاخصه‌هایی که در کمک به تحقق شعار سال می‌توانند به کار گرفته شوند فهرست شدند، این موارد شامل موارد زیر بود: تسریع در واکسیناسیون همگانی کرونا، رفع تحریم‌های بین‌المللی، تسریع فرآیند بروکراتیک کسب مجوزهای کسب و کار، اصلاح نظام مالیاتی،